

Zsigmond Győző

40 ÉVES A KAV, A KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ANYANYELVI VERSENY

Negyven éve működik Erdélyben, Romániában, három korosztály magyar tanuló ifjúságát vonva be, a KAV, a Körösi Csoma Sándorról elnevezett anyanyelvi verseny. Játékos versengés ez, mely az egyéni és a csapatmunkát egyaránt méltányolva kétségtelenül előremutató mozgalmat eredményezett.

A nyelvművelés szorosan kapcsolódik az irodalomhoz, történelemhez, s műveltségünk fontos része. A KAV mindig is szem előtt tartotta ezt az összefüggést: nagyjaink évfordulóihoz is igazodott a nyelvművelő mozgalom, melyek döntőjére évekig térségi, megyei selejtezőket követően került sor.

Régi KAV-könyvjelző két oldala (Kónya Ádám rajza)

A nemes célért önfeláldozóan küzdő ember, Kőrösi Csoma Sándor neve méltán szerepel az anyanyelvőpoló vetélkedő nevében. A háromszéki Csoma sorsa, útja is példázta: az igazi nemzeti érdek nem önös. A magyarság őshazáját felkutatni kívánó székely-magyar vándor tudós egyúttal az egész emberiség ügyét is szolgálta azzal, hogy ismeretlen részét tárta fel a Földnek. Tibet szellemiségének és az ott lakók nyelvének tudományos ismertetésével ajándékozta meg a nagyvilágot. 200 éve, 1819. november 24-én indult el Nagyenyedről, hogy Konstantinápolyon, Aleppón, Teheránon keresztül eljusson Indiába, ahol többek között a tibeti nyelv tanulmányozásával foglalkozott, és megírta az első tibeti-angol szótárt.

A nyelvek vonatkozásában is igaz az a József Attila-i sor, hogy „csak másban moshatod meg arcodat”. Kell a viszonyítás. Nem véletlen, hogy nem is igazán nyelvész az, aki más nyelvet, nyelveket nem ismer, nem használ, legyen bár máskülönben nagyon felkészült; Csoma „tucatnál több ember volt egy személyben”, ha arra a mondásra gondolunk, hogy: ahány nyelv, annyi ember.

A vetélkedőnk névadója ugyancsak jelentős irodalmi, vallási értékek közkinccsé tételéhez járult hozzá több tibetiből, szanszkritből való fordításával. Arra is büszkék lehetünk, hogy a keresztény magyar Csomát bódhiszattvaként tisztelik tőlünk távoli tájain Földünknek, az emberi nagyság ugyanis egyetemes, ahogy az emberi esendőség is az, csakis a megnyilatkozási módnak van nemzetisége. Hovatartozása méltó vállalásában ugyancsak példát vehetünk Csomáról.

Könnyű nekünk kiszámolni, hogy mikor hányadik évfordulójára emlékezünk Kőrösi Csoma Sándornak, ki egykor Nagyenyed kollégiájában volt diák. Csak hozzá kell adnunk a KAV éveire a 200-at. Mert születésének pont 200. évfordulójára szerveztük meg az első, a mostanihoz hasonló anyanyelvi, magyarságtudományi vetélkedőt, Székelyudvarhely és környéke számára: Felsőboldogfalván, 1984-ben. Sikeres volt, eredményes volt, az mellékes, hogy jórészt ennek vállalása miatt kellett a kezdeményező játékvezetőnek távoznia Hargita megyéből a Szekuritáté meg a megyei tanfelügyelőség és az ottani Román Kommunista Párt vezetésének a nyomására. Viszont Katona Ádám Sütő-díjasunk, Lőrincz György író és felesége (Ildikó), Szécsi Antal s mások támogatása, a diákok példás hozzáállása már akkor vigaszt s biztatást jelentett.

A mozgalom a helyes és szép anyanyelvhasználat érdekében Kovászna megyében folytatódott (a vetélkedő hivatalosan 1990-ben vette fel a Kőrösi Csoma Sándor nevét). 1995 óta Péter Sándor magyar szakos tanár kezdeményezésére külön a szakközépiskolások számára is megrendeztük a KAV-ot. Eleinte csak a Kovászna megyei versenyzők számára, majd más megyéket (Brassó, Hargita) is bevonva. Csatlakoztak a mozgalomhoz a kisiskolásokat bekapcsoló tanítók, tanárok is. Elsősorban Mészely József és Zsigmond Emese nevét kell e téren kiemelnünk.

A KAV kiindulópontja volt a nyelvművelés intézményes keretbe való szervezésének – majd kétszáz évvel az *Erdélyi Magyar Nyelvművelő Társaság* megalakulása (1793) és (sajnos) megszűnte (1806) után. Örvendetes, hogy elkészült kovásznai kollégánknak, Molnár Júliának köszönhetően az első szakszerű KAV-történet, első fokozati dolgozat formájában. Jó lenne, ha az AESZ-füzetekben majdan meg is jelenhetne.

Még egy kis „történelem”: a KAV a szerencsés folytatást Kovászna megyébe kerülésemet követően, főleg az akkori magyar szakos tanfelügyelőnek (az immár Sütő-dijas Tulit Ilonának) köszönheti, aki hivatalos keretet biztosítva, módszertani körök álarca mögé bújtatva hagyta elindítani s kibontakoztatni a tiltottként fokozottan lelkes nyelvművelő mozgalmat, a leendő Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (AESZ) csíráját. (Az AESZ 1992-ben alakult meg, azóta ez a szervezet a KAV szervezője.) Önkéntes közmunka által, és ráadásul jóformán illegalitásban, de mégis mozgalommá izmosodottan, megmozgatva elsősorban Háromszék magyar tanuló ifjúságát, bekapcsolva érdeklődőket az országból, de a határon túlról is (Magyarország, Szlovákia, Szerbia, Ukrajna) például olyan lelkes magyartanárok révén, mint Tapodi Zsuzsa, Kovács Ágnes, Szekernyés Irén meg Antal Magda és Antal Sándor, Mészely József (ki Csomához hasonlóan Nagyenyeden is tanult), Bodó Anna, Molnár Júlia, Zsigmond Emese (a *Napsugár* akkori főszerkesztője), Kovács Ágnes, Magyary Sára, Váradi Izabella, Pásztor Gabriella, Simon György, Turzai Melánia és mások...

Most, 40 évesen a KAV oda érkezett a maga útravalójával, ahonnan névadója, a világhírű tudós utazó, Kőrösi Csoma Sándor elindult: a Kovászna melletti Kőrös, Csomakőrös közelébe, Négyfaluba: itt tartotta az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége 2024. május 10–12. között a KAV országos döntőjét.

Szabó Pált idézem: „Szegényedő nyelvvel nem lehet felépíteni a holnapot.” Az anyanyelv élő múlt, egyik fő bizonyítéka jelenvalóságunknak, egyik feltétele annak, hogy valahol otthon érezhessük magunkat a világban.

Reméljük, hogy soká és eredményesen folytathatja munkáját az AESZ, szervezve a KAV-ot (2010 óta a Magyar Nyelv Napjai rendezvény keretében) egész Románia területén, ahol magyarok élnek.

Az első, határokon is átívelő KAV megnyitója Kovásznán, ahol 1992-ben alakuló közgyűlését tartotta az AESZ.

*Balról jobbra: Gazda József, Zsigmond Győző, Magyar Lajos.
(Kép az AESZ archívumából)*